

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

COM(94) 607 endelig udg.

Bruxelles, den 07.12.1994.

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

**SÆRLIGT PROGRAM TIL STØTTE FOR FRED OG FORSONING I
NORDIRLAND**

SÆRLIGT PROGRAM TIL STØTTE FOR FRED OG FORSONING I NORDIRLAND

I. Indledning

Ifølge fælleserklæringen af 15. december 1993 fra premierministrene i Det Forenede Kongerige og Irland, som indledte den nuværende fredsproces, må der fastlægges nogle rammer for fred, som bygger på en række grundprincipper, der formuleres af begge landes regeringer.

EU hilste undertegnelsen af fælleserklæringen og dens europæiske dimension velkommen. EU fremhævede i sin kommentar EU's forpligtelse til at fremme den økonomiske og sociale udvikling i området, navnlig ved at anvende strukturfondene.

Det næste betydelige skridt i fredsprocessen blev taget, da IRA og de loyalistiske paramilitære organisationer bekendtgjorde et totalt stop for voldshandlingerne. I en efterfølgende officiel udtalelse erklærede Kommissionens formand Jacques Delors, at Kommissionen går fuldt ind for freds- og forsoningsprocessen. Efter Kommissionens opfattelse ville det betyde mange sociale og økonomiske fordele for regionen, de pågældende medlemsstater og EU som helhed, hvis der blev opnået fred i Nordirland.

Som et første skridt til at støtte den nye situation vedtog Rådet forordning (EF) nr. 2687/94 af 31. oktober 1994¹ om yderligere tre års EU-bidrag til Den Internationale Fond for Irland, og det årlige bidrag blev forhøjet fra 15 til 20 mio. ECU.

På samme tid understregede Rådet og Europa-Parlamentet fredsprocessens betydning for EU. Den 14. september 1994 åbnede Europa-Parlamentets formand ekstraordinært plenarmødet med en erklæring om begivenhederne i Nordirland. Europa-Parlamentet vedtog en beslutning om spørgsmålet². Og medlemmer af Europa-Parlamentet fra Nordirland og de tilstødende irske counties har spillet en aktiv rolle i den fortsatte indsats for fred.

Kort efter våbenhvilen i Nordirland oprettede Kommissionen en særlig task force. Den fik til opgave at se nærmere på, hvordan der kan gives praktisk bistand til Nordirland og de tilstødende irske counties i samråd med de mest direkte berørte medlemsstater. Og den skulle især undersøge, hvordan EU's politik kan udvikles og ændres, så der fokuseres på at hjælpe de befolkningsgrupper, der er mest berørt af konflikten, med at leve sammen i gensidig respekt og økonomisk fremgang. Task forcen valgte en åben metode baseret på høringer. Den havde nær kontakt med medlemmerne af Europa-Parlamentet fra Nordirland og de tilstødende irske counties. Der blev afholdt store høringer og modtaget værdifulde bemærkninger fra mange forskellige grupper, bl.a. lokale myndigheder, erhvervskredse, fagforeninger samt private og andre grupper. Materialet fra denne høringsfase var særdeles interessant og af uvurderlig betydning for task forcens arbejde.

¹ EFT nr. L 286 af 5.11.1994, s. 5.

² EP 182021, s. 4.

II. Prioriterede aktioner

På grundlag af taks forcens arbejde har Kommissionen fokuseret på de nye muligheder og behov, der er opstået som følge af våbenhvilen i Nordirland, og på de mulige foranstaltninger vedrørende disse nye prioriterede punkter.

Der er et altoverskyggende behov for fremme væksten og beskæftigelsesmulighederne. Dette er et gennemgående krav, men det er mest påtrængende for de grupper, der er blevet marginaliserede, især de unge og de langtidsledige. Arbejdsløsheden i almindelighed og langtidsarbejdsløsheden i særdeleshed er særligt alvorlig i Nordirland og i de tilstødende irske counties. I Nordirland er der for øjeblikket ca. 101 000 arbejdsløse, hvoraf 54 000 har været uden arbejde i mere end et år og 18 000 i mere end fem år. I de tilstødende irske counties er der over 37 000 arbejdsløse, dvs. 18% af arbejdsstyrken, mens landsgennemsnittet ligger på 15,6%. 31% af dem har været arbejdsløse i mere end to år. I Nordirland er der mange unge, der forlader skolen uden nogen formelle kvalifikationer, og mere end 50% af de arbejdsløse er uden formelle kvalifikationer. Der må og skal handles hurtigt, så det kan forhindres, at flere bliver langtidsarbejdsløse og dermed fjendtligt stemte over for fredsprocessen. Prognoser på grundlag af den nye situation viser, at der på kort sigt kan forsvinde 20 000 arbejdspladser i sikkerhedssektoren og andre sektorer. Det indebærer, at der bliver behov for at finde nye former for udnyttelse af kvalifikationer, der overflødiggøres som følge af fredsprocessen. På længere sigt skulle der dog komme en betragtelig forøgelse i beskæftigelsen, navnlig i serviceerhvervene.

En hurtigere retablering af byområder og landdistrikter får en øjeblikkelig og synlig virkning i Nordirland og de tilstødende irske counties. Forbedringer af det fysiske miljø, af de u hensigtsmæssige udendørsfaciliteter og de offentlige tjenesteydelser vil give området et gevaldigt skub fremad. Handelslivets puls i både byer og landsbyer har været sat i stå af volden, og mange steder ses mærker af bombernes ødelæggelser. Forbedringer af det fysiske miljø i byer og landsbyer, herunder lokaludvikling, vil bidrage til at imødegå de nuværende hindringer for, at retableringen kan lykkes.

Analyser har vist, at mulighederne for samarbejde på tværs af grænsen endnu langt fra er fuldt udnyttede på en lang række områder. Med den nye situation bliver der anledning til at udnytte disse muligheder, f.eks. ved at retablere lukkede veje, der krydser grænsen, og at oprette nye erhvervsforbindelser.

De nye forhold er en udfordring til alle om at fremme den sociale integrering og at glemme den fremmedgørelse og marginalisering, volden havde fremkaldt. Forventningerne om, at den nye udvikling medfører klare forandringer, er særligt store hos dem, der har været ofre, det være sig såvel enkeltpersoner som hele befolkningsgrupper, og hos dem, der aldrig har levet i et normalt samfund. Et grundlæggende element bliver en forøgelse af forståelsen, kommunikationen og samarbejdet ved at udvikle en forsoningsproces - især i de områder, der har lidt størst skade under konflikten - der bygger på og udvikler den eksisterende solidaritet mellem befolkningsgrupperne.

Den nuværende freds- og forsoningsproces styrker mulighederne for virksomheder og investeringer i området. For at disse muligheder kan udnyttes, kræves der erhvervsinvesteringer på et højt og stabilt niveau, for at konkurrenceevnen kan udbygges i det

lokale erhvervsliv, der hovedsagelig består af SMV, og for at arbejdsløsheden gradvis kan nedsættes i de kommende år. Nogle virksomheder skal desuden gøre en stor indsats for omstrukturering, hvis deres fremtidige udvikling skal sikres.

Kommissionen har derfor konkluderet, at følgende punkter efter våbenhvilen skal prioriteres højest:

(i) Beskæftigelse

Dette punkt omfatter foranstaltninger, der skal øge beskæftigelsen og den økonomiske vækst, bl.a. redskaber til at forudsige arbejdsmarkedstendenser og kvalifikationsbehov, til at styrke innovationen og FoU (især i SMV) samt til at støtte og styrke den forventede vækst i sektorer som turisme (inkl. agroturisme). Der skal samtidig ske en styrkelse af indsatsen for de langtidsløse og de unge. Kvinderne skal i højere grad ud på arbejdsmarkedet, og der skal ydes støtte til nye former for udnyttelse af kvalifikationer, der overflødiggøres i navnlig sikkerhedssektoren. Nogle konkrete eksempler er bl.a. nyskabende planer, der skal give de langtidsløse arbejde, støtte til udvidede erhvervsfaglige kurser og udstyr, rådgivningsservice i de forskellige befolkningsgrupper samt koordinering og koncentreret af de forskellige uddannelsesinstitutioners undervisnings-udbud.

ii) Retablering af byområder og landdistrikter

Dette punkt omfatter fremme af en omfattende lokal udvikling og social og økonomisk retablering, navnlig via forbedring af det sociale og fysiske miljø i byområder, byer og landsbyer, f.eks. landbyfornyelse, landskabspleje og foranstaltninger til imødekommelse af landbefolkningens behov samt oprydning og udnyttelse af forsømte arealer. Det omfatter også udvikling af de forskellige befolkningsgrupper og faciliteter for små virksomheder, små infrastrukturer i landdistrikterne samt iværksættelse og udvikling af social og kulturelle aktiviteter. Nogle konkrete eksempler er bl.a. udvikling og uddannelse i forbindelse med retablering af byområder og landdistrikter, investeringer, der skal råde bod på de fysiske problemer ved de 15 adskillelseslinjer ("peace lines"), gågader i udvalgte områder samt etablering af parker og legepladser.

iii) Udvikling på tværs af grænsen

Dette punkt omfatter en lang række foranstaltninger, der skal udnytte muligheder for en øget udvikling på tværs af grænsen som følge af den nye situation. Det skal f.eks. ske ved hjælp af en styrkelse af samarbejdet om handel, økonomi og landbrug og ved en modernisering af infrastrukturerne. Der kan gives støtte til virksomheder, der ønsker at oprette joint venture-selskaber og gennemføre fælles markedsføring og FoU på tværs af grænsen. Nogle konkrete eksempler er bl.a. etablering af energiforbindelser, retablering af lukkede veje og broer, der krydser grænsen samt fælles indsats for dyresundhed, levnedsmidler og skove.

iv) Social integrering

Dette punkt omfatter fremme af forsoningen ved at tilskynde græsrodderne til samarbejde på tværs af befolkningsgrupperne, især i de dårligst stillede områder i Nordirland og i de tilstødende irske counties. Desuden skal der ydes en indsats mod de særlige problemer, som sårbare grupper står over for. Der er tale om både økonomiske og sociale foranstaltninger, der skal bidrage til at overvinde problemerne for ofre, børn, unge og dem, der før var involveret i voldshandlingerne. Sådanne aktiviteter, der tager sigte på at bringe samfundsgrupper og enkeltpersoner sammen, omfatter kunst og kultur, sport og fritid, miljø, uddannelse samt social- og sundhedsservice. Der skal endvidere tilskyndes til kontakter og udveksling på tværs af befolkningsgrupperne i Nordirland og i de tilstødende irske counties på grundlag af modeller, der har fungeret godt i andre EU-programmer. Nogle konkrete eksempler er bl.a. etablering af integrerede pasningsordninger og bistand til børn fra de dårligst stillede områder, ordninger, der skal forbedre elevernes grundlæggende kvalifikationer, social rådgivning og information samt kunst- og kulturtilbud på tværs af befolkningsgrupperne.

v) Investeringer og industriel udvikling

Dette punkt omfatter styrkelse af de eksisterende muligheder for støtte til erhvervsinvesteringer, industriel udvikling og tjenesteydelse, især med henblik på udviklingen af SMV.

Med henblik på disse nye prioriterede punkter har Kommissionen set nærmere på de eksisterende EU-regler og mulighederne for at omlægge dem. Kommissionen har også set på nye initiativer og instrumenter, der kan supplere støtten til freds- og forsoningsprocessen.

III. Nuværende indsats

Nordirland får for øjeblikket omfattende støtte som følge af EU's indsats for økonomisk og social samhørighed, især fra strukturfondene. Fra 1989 til 1993 modtog Nordirland over 1 mia. ECU fra EU's strukturfonde, og i slutningen af juli 1994 godkendte Kommissionen et seksårsprogram med EU-støtte på over 1,2 mia. ECU. Der er planlagt yderligere støtte fra en række EF-initiativer, f.eks. INTERREG, LEADER, URBAN og EMPLOYMENT.

Strukturstøtten til Irland hører under EF-støtterammen. I den forbindelse modtager Irland i alt 5 620 mio. ECU i perioden 1994-1999. Der er planlagt yderligere støtte fra EF-initiativerne og Samhørighedsfonden.

Begge områder får desuden støtte fra en række andre EU-indsatsområder. Forbindelsen Cork-Dublin-Belfast-Larne-Stranraer er med på listen over førsteprioriteter under programmet for transeuropæiske net.

Der findes en række muligheder og programmer til støtte for investeringer og industriel udvikling (start- og risikokapital, strukturfondenes SMV-initiativ, EIB-lån, service til SMV og EIF-lånegarantier).

Det står dog klart, at de eksisterende bestemmelser i deres nuværende udformning ikke i sig selv er tilstrækkelige til udnytte de nye muligheder og behov, den ændrede situation medfører. Der er behov for en fornyet indsats såvel inden for de eksisterende som under nye foranstaltninger, således at det kan sikres, at områdets potentiale udnyttes fuldt ud.

IV. Den nye pakke

Efter Kommissionens opfattelse er der behov for en ny generel støttepakke, hvis EU-støtten i fornødent omfang skal bidrage til den enestående mulighed for forsoning og social og økonomisk retablering. Der tages bedst fat på de nye prioriterede punkter i området ved at iværksætte et særligt støtteprogram, der har øjeblikkelige og varige virkninger i praksis. Det skal være et flerårigt program, der inddrager og supplerer strukturfondenes nuværende indsats.

Programmet skal desuden finansieres ifølge additionalitetsprincippet, såvel hvad angår EU-støtten som de tilsvarende bidrag fra begge regeringer. Hovedmålet er forsoning. Programmet skal gavne alle befolkningsgrupper på en ligelig og afbalanceret måde med hovedvægten lagt på de områder og befolkningsgrupper, der lider størst afsavn.

Det er Kommissionens holdning, at lokale myndigheder, erhvervskredse, fagforeninger og private organisationer på det lokale plan skal inddrages i udformningen og gennemførelse af de foreslåede foranstaltninger.

I betragtning heraf foreslår Kommissionen, at der iværksættes et særligt støtteprogram for Nordirland, der bygger på følgende elementer:

- i) De to regeringer forpligter sig til at benytte de eksisterende muligheder for at ændre de nuværende strukturfondsprogrammer (EPD i Nordirland og EFSR i Irland) med henblik på at støtte de behov og udfordringer, der er opstået efter våbenhvilen, og dermed at optimere støtten til en bæredygtig social og økonomisk udvikling i området.
- ii) De to regeringer forpligter sig til at udnytte den nye situation bedst muligt, når de planlægger og gennemføre de operationelle programmer under de nuværende EF-initiativer.
- iii) Kommissionen iværksætter et nyt integreret, særligt EF-initiativ for Nordirland og tilstødende irske counties, som tager sigte på at støtte nye aktioner, især i dårligt stillede og marginaliserede områder, og at fremme forsoningen ved hjælp af:
 - retablering af byområder og landdistrikter
 - beskæftigelsesfremme
 - samarbejde på tværs af grænsen
 - social integrering.

- iv) Rentegodtgørelsen ved EIB-lån i Nordirland og de tilstødende irske counties bør forlænges efter den nuværende SMV-ordnings udløb i midten af 1995. Denne særlige ordning bør indarbejdes i ovennævnte EF-initiativ. Det indebærer en mindre forhøjelse af den nuværende godtgørelsessats og lempeligere vilkår. Forlængelsen af ordningen vil give investorerne en rimelig frist til at forberede og gennemføre investeringsplaner. På den måde fremmes udviklingen af SMV, der er hjørnesteinen i en bæredygtig vækst og jobskabelse i området. En mindre forøgelse i rentegodtgørelsessatsen og mere smidige vilkår bør overvejes.
- v) Der skal ses nærmere på programmer og aktioner inden for andre områder af EU-politikken i lyset af den nye situation. Det gælder bl.a. trans-europæiske net (f.eks. motorvejen grænsen-Newry).
- vi) De eksisterende og de nye instrumenter skal forvaltes på en integreret måde, således at man kan sikre fuld sammenhæng og komplementaritet. Der lægges særlig vægt på programmer eller delprogrammer, der medfinansieres af organer som Den Internationale Fond for Irland.

V. Andre aktiviteter

Det anbefales kraftigt, at lokale organisationer og græsrodsorganisationer involveres i udformningen og gennemførelsen af programmerne. Passende rådgivningsgrupper for hele pakken bør også overvejes. Overvågningen og forvaltningen bør bygge på erfaringerne fra grænseoverskridende programmer under INTERREG.

Der bør være let adgang til oplysning om støttemulighederne.

Kommissionen mener, at det nye EF-initiativ bør gælde for en femårig periode, hvilket svarer til den periode, der resterer for strukturfondsprogrammerne. I de første tre år skal der ydes supplerende støtte. Et samlet beløb på 300 mecu foreslås som supplerende støtte. I de sidste to år tildeles der støtte efter en nyvurdering på grundlag af en kommissionsrapport. Udgifterne til den foreslåede rentegodtgørelse for EIB-lån til SMV bør dog spredes over fem år.

Det foreslås, at EU generelt medfinansierer med 75% af udgifterne til foranstaltninger under det nye EF-initiativ.

VI. Konklusion

Kommissionen konstaterer, at både samfundet og økonomien i Nordirland og de tilstødende irske counties har lidt under de sidste 25 års voldshandlinger. For at den nuværende skrøbelige fred kan styrkes, må der gøres en ekstra indsats mod problemerne, navnlig i de dårligst stillede områder, således at almindelige mennesker kan se, at det virkelig nytter at fortsætte fredsprocessen.

Efter Kommissionens opfattelse er der i den nuværende udvikling mange muligheder for at afstive forsoningen og den økonomiske og sociale retablering i området. Der må tages

fat på disse muligheder og de supplerende behov ved f.eks. nye former for udnyttelse af kvalifikationer, der er blevet overflødiggjort. Der må opnås konkrete resultater så hurtigt som muligt.

Det er helt klart i EU's interesse at spille en afgørende rolle i den fortsatte fredsproces. EU foreslår derfor, at der iværksættes et særligt program til støtte for fred og forsoning i Nordirland og de tilstødende irske counties. Hovedpunkterne i programmer fremgår af denne meddelelse.

Kommissionen vil i begyndelsen af 1995 tage de fornødne skridt til at iværksætte et nyt integreret EF-initiativ, der skal fremme forsoningen ved at støtte nye aktioner for reetablering af byområder og landdistrikter, beskæftigelse, udvikling på tværs af grænsen, social integrering og investeringsfremmende foranstaltninger.

FINANSIERINGSOVERSIGT

1. Foranstaltningens betegnelse

Særligt program til støtte for fred og forsoning i Nordirland

2. Budgetpost

Kategori 2 (strukturfondene): Kapitel B2-14 (EF-initiativer)

3. Retsgrundlag

Kategori 2 (EF-initiativer): Kommissionens beslutning skal træffes i henhold til artikel 11 i Rådets forordning 4253/88, senest ændret ved Rådets forordning 2082/93

4. Beskrivelse af foranstaltningen

4.1 Generelt mål

Det foreslåede program er en ny og særskilt støttepakke for EF-støtte til Nordirland og de tilgrænsende irske counties med det formål at bidrage til forsoning og social og økonomisk retablering i området. Forslaget søger at bygge på og fremme fredsprocessen i regionen. Det bliver flerårigt, vidtspændende og vil supplere de eksisterende politikker under strukturfondene og gavne alle befolkningsgrupper på en ligelig og afbalanceret måde med hovedvægten på de områder og befolkningsgrupper, der lider størst afsavn.

Programmet omfatter et antal nye foranstaltninger under et nyt EF-initiativ, der tager sigte på at støtte ny indsats til fremme af forsoning i kraft af retablering af byområder og landdistrikter, beskæftigelse, udvikling på tværs af grænserne og social integrering. Det foreslås også, at rentetilskuddene opretholdes i en yderligere periode efter udløbet af SMV-ordningen i midten af 1995. Der må påregnes en mindre stigning i den eksisterende godtgørelsessats og lempeligere vilkår.

4.2 Omfattet periode og ordninger vedrørende fornyelse eller forlængelse

Programmet skal løbe over fem år fra 1995 til 1999. Der vil blive afsat midler for de første tre år, mens bevillingerne i de sidste to år tildeles efter en nyvurdering på grundlag af en kommissionsrapport.

Omkostningerne i forbindelse med de foreslåede rentetilskud for EIB-lån til SMV vil blive spredt over fem år, idet der vil blive behov for yderligere midler i et vist omfang i de to sidste år.

5. Klassifikation af udgifterne/indtægterne

5.1 Ikke-obligatoriske udgifter

5.2 Ikke-opdelte bevillinger

6. Udgifternes/indtægternes art

Der planlægges tilskud med varierende støttesatser for de forskellige dele af det nye initiativ.

Under det nye EF-initiativ vil støttesatsen i almindelighed blive på 75%.

Der må påregnes en mindre stigning i godtgørelsessatsen for rentetilskud for EIB-lån til SMV sammen med lempeligere vilkår end dem, der for øjeblikket eksisterer under SMV-ordningen.

Medfinansiering af foranstaltninger vil også være mulig med andre organisationer, f. eks. Den Internationale Fond for Irland (IFI)

7. Skønnede finansielle virkninger

Den samlede bevilling for perioden 1995-1997 bliver på 300 mio. ECU.